Disputatio inauguralis medica de lapide bezoardico orientali, physice et medice considerato ... / [Christoph Wilhelm Vesti].

Contributors

Vesti, Christoph Wilhelm. Vesti, Justus, 1651-1715 Universität Erfurt

Publication/Creation

Erffordiae: Typis Groschianis, [1707]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/p5e9d7nn

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA

LAPIDE BEZOARDICO ORIENTALI,

PHYSICE & MEDICE CONSIDERATO,

FAVENTE DIVINO NUMINE,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

REVERENDISSIMO ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,

D O M I N O

PHILIPPO WILHELMO, S.R.I. COMITE de BOINEBURG,

SACRE CESAREE MAJESTATIS CONSILIARIO INTIMO & CAMERARIO, nec non METROPOLITANARUM ECCLE-SIARUM, MOGUNTINE & TREVIRENSIS CA-

NONICO CAPITULARI SENIORE,

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CON-SILIARIO INTIMO ac CIVITATIS TERRITORIIque ERFFURTENSIS PRO-PRINCIPE, &c. &c.

CONSENSU & AUTORITATE

AMPLISSIMI MEDICORUM ORDINIS

IN PERANTIQUA & ILLUSTRI ELECTORALI ACADEMIA BRFFORDIENSI,

SUB PRÆSIDIO

DN. JUSTI VESTI, MED. DOCT.

Patholog. Professor. Publ. Facult. Med. Assessoris & p.t. DECANI, DN. PARENTIS omni Reverentia colendi, cultuque filiali prosequendi,

PRO LICENTIA

Summos in MEDICINA HONORES ac INSIGNIA DOCTO-

RALIA ritè impetrandi,

Publice & placide Censure Eruditorum exponit

CHRISTOPHORUS WILHELMUS VESTI,

ERFFURTENSIS,

In Auditorio Majori, boris consectis, Die 15. Octobr. ANNI M. D. CCVII.

ERFFORDIE, Typis Groschianis, Acad. Typogr.

DEO, PATRIÆ, PATRONIS ET

PROXIMO.

PROŒMIUM.

Ulta medicamina, salutarem effectum in morbis desperation in morbis desperation in the same in Regno Minerali (quod ex gremio terra suas exbaurit virtutes medicas) & vegetabili,

(quod varias gignit berbas, flores, similiaque) quam & animali (quod nobis ex multivariis animalibus, suis depromptis virtutibus auxilio est) reperiri, tam notum est, quam quod notis simum. Si enim ex Regno Minerali Cinnabrim nativam& & is consideramus, certe quotidiana testatur Experientia, banc atrocis simum morbum & Herculeum, puto Epilepsiam, infantibus potis simum familiarem, sapius destruere, nec non malum boc pracavere. Ex Regno Vegetabili si examinamus Opium, illo nec in foro Medico carere possumus, cum illud

nontantum sedet dolores quosvis exquisitissimos, sed & reliquis medicamentis interdum viam quasi praparet ad tutius agendum & operandum in. corpore bumano. Quod & Celeberrimus Sylvius suo olim tempore, summis laudibus extulit, inquiens: Cum opio incepi meam Praxin, hocce autem & illam ablolvi. His verbis modo dictus Autor necessitatem & summam ejus utilitatems indigitare voluit, quo carere non possumus in. morborum curatione. In Regnum animale si paulo penitius inspiciamus, obvium nobis venit Castoreum, quod propter excellentes suas virtutes tams necessarium est in Medicina, ut nullum ferme bodie prascribatur medicamentum,in quo illud non reperitur. Ut taceam divinum illud Medicamentum Bezoar dictum, in primis orientale, quod cum in Arte Medica tam salutares edat effectus, & in omnibus venenatis affectibus prascribatur, ut & basin constituat in nonnullis compositis Bezoardicis; ideo de prastantissimo boc lapide thesibus subsequentibus Disputationem conscribere, ejusque indolem ac usum Medicum inquirere, ratum babui. Supremum Numen implorans, ut sua Gratia buic Conatui meo adesse, eumque in sui Nominis Gloriam, proximi commodum, propriumque emolu. mentum elementissime dirigere velit. TH.I.

TH. I.

rendum ante omnia erit, quale nimirum animal sit, quibus in locis degat, quibus alimentis nutriatur, ex quo lapis bezoardicus desumitur & in forum Medicum transfertur, qui Persica voce Bezaar dicitur, & derivatur à Vocabulo ejus lingvæ Bavel Pa contra & Zaar Venenum. Est enimanimal, in quo lapis bezoardicus reperitur, maxime alexipharmacum, vocaturque Capri cerva à Schræd.in Pharmacop.

TH. II.

xime agile, acutissimo auditu præditum, partim simile. Cervæ, partim Capræ Europeicæ, paulo tamen quoad longitudinem erectiora & longiora cornua habens & pellem versicolorem, Tigridis instar, vivens in Regione Persica vel alia Orientali. A Persis Pasan appellatur, vid. Bontius in animadversion. ad Garciam ab Horto. Ab incolis vocari solet Capra montana, cum in montibus vitam degat, vid. Clusus in Notis.

TH. III.

In derivatione hujus Vocabuli Autores maxime inter se discrepant, ita ut nonnulli ex Arabico articulo præpositivo Al & Badzeher, it. Hagier, id est, lapis, nec non Hagar mons, originem deducere velint. Alii autemaliamsententiam sovent, conanturque assirmare vocabulum bezaar, quod vulgo bezoar dicitur, potius & revera-

ene

esse Persicum, quam Arabicum, vid. Serapio, Asserunt enim Zahar vel Zeher in Persia denotare venenum, Bad verò seu Pa consignificare repugnantiam, item Grace assi adversus, contra, uti superius dictum; ut ita proprie significet antidotum seu antipharmacum. Plura inveniet L. B. de hac materia apud Serapion in Tractatu de simple medic. Cap.396. Indis contracte vocatur Bezar.

Minime autem concedendum est, Vocabulum Bezaar significare Galbanum, ut nonnulli volunt, cum illud
virtutem egregiam contra venenum obtineat, quod quidam falsæ versioni, quæ huic errori occasionem dedit;
tribuunt: Attamen sitextum Avicennæ accuratius examinamus, uti loquitur Deusingius in Dissertationibus su-

is, illud vocabulum reperimus Barzed, quod maxime difcrepat & dissimile nostro vocabulo Badzahar,

TH. V.

Græcos & priscos Latinos perexiguam vel nullam cognitionem lapidis bezoardici habuisse, exipsorum scriptis constat, & post tempora Arabum præcedentibus seculis oblivioni rursus esse traditum, in eo
quam plurimi conveniunt Autores. Accidit autem, ut in
Italia olim sebres malignæ seu petechiales grassarentur,
quibus incrementum capientibus, Medici maxime commendarunt hoc medicamentum, eo ipso tempore æstimari cœpit, ejusque sama, per secula nonnulla sopita,
revivixit, omnibusque deinde Medicis innotuit. Quo
comparato, postea homines sibi consuluerunt, & usque
ad nostra tempora hoc remedium tanto suit in pretio, ut
lapidem hunc auro & gemmis æquiparent, Hinc in omnibus officinis venalis hodie est, nullusque morbus petechia-

techialis serme absque hoc curari & è medio tolli posse, tradunt Medicorum quamplurimi. Fusius de hac materia scripsit supra laudatus Deusingius.

TH. VI.

In descriptione loci natalis itidem Autores valde variant, Garcias ab Horto dicit, non solum hunc lapidem generari in hocce animali & reperiri in Persia, sed etiamin Insula quadam, qua à vaccis nomen adepta est, haud procul à Promontorio Commorim. Clusus autem statuit, hocce animal inveniri in India supra Gangem, montibusque Chinarum regioni finitimis. Inventi & suerunt lapides Bezaares in Insula Peru: Cum vero illi lapides orientales præserantur occidentalibus, ideo & hic in Regione Peru repertus viribus inferior erit orientali, diciturque propterea occidentalis.

TH. VII.

Dixi in Thesi I, disquirendum esse in alimenta horum animalium, seu qualem petant cibum. Communiter Historici statuunt, quod hæ cervi capræ, in quibus reperitur lapis, herbas salutiferas depascant, quarum herbarum maxima sit copia in montibus, ubi vivunt. Jac. Bontius, referente Deusingio,scribit, se accipisse ab aliquo herbam, non dissimilem Croco & Hermodactilis, que crescat in magna copia in campis loci alicujus in Persia Strabonon dicti, in quibus multæ cervi capræ vitam degant, has herbas devorantes, ex quibus postea lapis generari Statuitur. Non solum autem hanc herbam, sed & venenum huic inharens commestum, contribuere aliquid ad generationem hujus lapidis, affirmatur ab Autoribus. Existimant enim nonnulli, cujus etiam sententiæ est Monardes, lapidem generari ex commelto veneno & herbis ТН. ЦХ. depastis salutiferis.

Hoc itaque animal egregium largitur remedium, generi humano, lapidem nimirum bezoardicum, omnia alia medicamenta alexipharmaca excellens. Asservatur siquidem hiclapis in omnibus officinis, varias que compositiones Alexipharmacas ingreditur, nec non in intricatis morbis salutariter adhibetur, unde in sebribus pestiferis confugimus ad Anchoram hanc quasi sacram, circa quam potissimum ero occupatus.

TH. IX.

Bezaar itaque est medicamentum lapideum, generatum in proventriculo hujus animalis, à succo herbarum spirituosas & terrestres in se particulas continentium, & concurrente veneno simul commesto, quod excissu usui Medico inserviens, siguram habet variantem, ut ovalem, rotundam, oblongam, &c. Intus cavus est hie lapis, & instar capa diversis q. s. lamellis compactus, magnitudine utplurimum adaquans jugulandem.

TH. X.

Concrescit & generatur hic lapis, non in veri ventriculi cavitate, sed in Marsupio seu Proventriculo, qui receptaculum est omnium ciborum, donec post ruminationem, ut in aliis animalibus, ingenuinum ventriculum transmittantur. Lapis hic circa quandam tenuissimam paleam, aut ligni particulam, aut aliud subjectum concrescit, & veluti multis ex tunicis cæparum instar contextus, ut modo dictum, ob augmentum & nutrimentum, quod successive exassumptis herbis accipit. Unde evenit, ut nonnulli atrum colorem, vel cineritium, atij pallescentem, vel virentem obtineant, nec non quoad formam maxime inter se discrepent, ut hic ovali, alter rotunda, oblonga, vel triangulari figura gaudeat.

TH. XI.

Cum vero nostris temporibus multa egregia medicamenta adulterentur, ut Moschus, Castoreum, oculi 5, similiaque, ita etiam hic lapis adulterando adeo corrumpitur, ut in præscriptione hujus abstinere Medicorum quidam jubeant. Hinc Schræderus in Pharmacia hæc habet: Dantur & adulterati seu falsi lapides, confectiex lapidum fragmentis pice artificiose coagmentatis. ex creta, cineribus testarum, sangvine suco & lapidibus Bezoar minoribus pulverisatis & cum liquore incorporatis. Iremex & & ij & sio, ignis artificio compactis ac tin-Ais. Qui sane non modo extra utilitatem, sed & cum detrimento in usum accersuntur. Henricus Mundus, Medicus Londinensis, in suis operibus Medico Physicis statuit, lapides hosce confici potius posse ex Lacca, quam Pi. ce, in hæc etiam erumpit verba : Vereor autem, ut sinceri Sint, qui nostris officinis veneunt, cum copia eos suspectos reddit, siguidem decuplo plus habemus, quam Persia & India queant mittere, aut bircos ejusmodi mactent. Facillime itaque unusquisque perpendat, quid de eo sit sentiendum. Quod autem nonnulli sinceri reperiantur & quo modo cognoscendi & à factitiis distingvendi, Thesibus subsequentibus pluribus dicetur.

TH. XII,

Multæ cautelæ vel notæ ab Autoribus incognoscendo seu dijudicando hoc lapide, & genuinum â falso distingvendo, passim traduntur. Cæsalpinus existimat, lapidem
tunc esse sincerum, si dentes in hauriendo nigrescant, hinc
& cavendum esse, ne hoc medicamentum dentes, demisso
cochleari in fauces, attingat. Quæ sententia insirmo admodum stat talo; si enim verum esset, quod dentes niB grescant,

grescant, sequeretur & hæc conclusio: Ergo lapis hie habet vim causticam sive acrimoniam corrosivam. Quia autem hoc medicamentum teste experientia, nullum plane saporem habet, hinc assertum hoc jure cadit. Neutiquam tamen rejiciam opinionem Celeberrimi Dn. Doctoris Hossinanni, in Annotationibus supra Schræderu, qui discrimen veri hujus & confectitii seu adulterati lapidis accuratius exponit, Jünkius in Lexico Pharmacevico etiam notat, quod sit magna fallacia hujus lapidis, cum similis in equi & assni ventriculo crescat, qui tamen occidentali magis est similis.

TH. XIII.

Optimus itaque censetur, nec pro sactitio habetur, qui colorem atrovirentem, tam internè, quam externè habet, ejusque cavitas pilos vel simile quid continet, omnesque probas ab Autoribus requisitas subit, usum medicinalem, si adhibeatur alicui subjecto, præstet. Falsitatem hujus lapidis accuratius cognoscere & animadvertere possumus, si pulverisatum vulneribus inspergamus, externèque adhibeamus, & nullus editur essectus, factitius erit; essectuautem salutari subsecuto, genuinus est, tutoque internè adhiberi potest. Datur quoque Beznar minerale, in rupibus Ægyptiacis repertum, constans diversis coloribus; tantas autem vires non habet hic impropries ita dictus Bezoar, ut possit morsibus Scorpionum mederi & veneno resisterc, uti Bezoar orientale animale.

TH. XIV.

Lapidem nostrum bezoardicum orientalem, excellentissimas & multivarias, in primis verò bezoardicas virtutes possidere, experientia testatur, in quonam autem illæ consistant, dissiculter determinari potest. Superius Th. VII.

of o

Th. VII. fuit commemoratum, cervi capram simul vesci veneno, herbis incumbente, hinc concludi posset, animal ejusque lapidem magis esse venenatum, quam salutiferum & alexipharmacum. Sed respondetur, Experientiam optimam esse rerum Magistram, & illud, quod herbas superius commemorata incumbit, aut non esse venenum, aut in ventre cervi capra ita immutari, ut salutare & bezoardicum evadat.

TH' XV.

Brobabile itaque est, virtutem nostri sapidis tonsistere tam in substantia spirituosa concentrata, quæ ex
ejus odore fragrante inter triturandum percipi potest,
quàm particulis terrestribus singulari modo exstructis,
aliisque, quæ accurate describi nequeunt, Generales ejus
vires sunt putredini & veneno resistendi, acidum infringendi, sudorem movendi & corroborandi. Commendatur quoque ad cordis palpitationem, item adversus calculum, ob vim diureticam seu calculum comminuendi &
resolvendi. Distum sapidem autem gaudere vi corroborandi, summumque esse cordiale, illudita intelligendum esse puto, quod partim fragrans ipsius odor probet,
latere aliquam spirituositatem in ilio, partim etiam illud, quod spiritus dissipat, è medio tollat, humorum ebullitionem & spirituum orgasmum supprimendo.

Quamvis autem nullum dubium sit, quin medicamenta quamplurima diaphoresin producentia, facultatem suam, imo potentiam habeant à particulis amaricantibus, aromaticis, aliisque acribus: Liquido tamen & constat, quod multa reperiantur, que nullo sapore sint prædita, multo minus acrimonium habeant, ob virtutem vero internam specialem sudorem movent, uti Dn. Parens te-

flatur

statur in Institutionibus suis reformatis, & quidem in Lib. V.Cap.3. de medicamentorum facultatibus. §. 8. Verba ita sonant: Dantur & alia diaphoretica, qua non propter acrimoniam, sed virtutem, spiritus & humores acres temperandi, eorumque motum placabilem reddendi, sudorem movent, qualia sant Lapis bezoar, & diaphoretic. sunpl. & It. & c. Quia igitur & hoc medicamentum non propter amaritiem, vel aromaticum saporem, sed unice propter virtutem internam sudorem promover, ideo non tantum per poros cutaneos, venenum in quavis parte peccans & subsistens expellere, sed etiam ob specialem, facultatem bezoardicam, contagiosum sebrile ac pestilentiale infringere valet. Maxime proptereà in febribus malignis & petechialibus, it. Variolis & morbillis præscribitur.

TH. XVI.

Egregium etiam lapis bezoardieus cephalicum, antepilepticum, anticolicum, in primis vero antihystericum est medicamentum. Magno enim cum successu à Medicis vel Archiatris, aliisque Magnatibus hactenus propinatus suit. Nec non vertiginem curat, maximeque convenit in Epilepsia, quatenus hi affectus ab acrimonia humorum in corpore nostro, & spirituum nimia agitatione dependent. Purificat insuper sangvinem, hinc in scabie & lepra maximum est remedium, nec non enecat vermes insantum, propterea inter anthelmintica à quibusdam refertur.

TH. XIIX.

In colico dolore, qui tam à flatibus, intestinum colon nimium distendentibus, quam ab inordinato fibrarum intestinalium moru dependet, lapidem hunc maxi. me convenire, scribunt Medici, ad ledandum motum convulsivum, nec non slatus maxime è corpore expellendos.

900

In aliis doloribus, sive sint lancinantes seu contorquentes, grana vj. cum aqua fæniculi propinari possunt. TH. XIX.

Maximum & salutare porro lapis bezoardicus medicamentum antihystericum est, maximumque solatium mulierum in omnibus affectibus uterinis. Ob peculiarem enim proprietatem & singularem potentiam omnes impuritates & sordes uterinas resolvit, dissipat & cum mensibus expellit, referente Schrædero, ut deinde motus convulsivus in nervis & sibris, à vasis uterinis obstructis ortus, per resolutionem & commotionem horum vasorum & aperturam inhibeatur.

TH. XX.

In dysenteria & diarrhœa quoque felici cum successu adhiberi poterit. Cum enim in hisce affectibns partim peccet, ut causa antecedens, acredo quadam sangvinis, nec non fermentum acre, tanquam causa proxima maxime erodens intestina, vasaque sint aperta & erosa, hac non nisi curarari possunt, quam per convenientia styptica seu adstringentia, & quidem talia, qua fermentum acre temperant & pracipitant, illudque ab intestinis quasi avocant ac per sudorem eliminant. Qualia sunr. Corallia rubr. prapar, \(\forallia\) Catech, opium, inter qua & referri potest Lapis bezoardicus, qui fermentum acre per sudorem expellit & vasa relaxata contrahit & constringit.

TH. XXI.

Restat ut illas virtutes & modum operandi hujus medicamenti, quas Thesibus præcedentibus ipsi attribui & deprædicavi, explicem. Virtutem enim tam antepilepticam, quam antidysentericam quod cernit, Beozar inspertranseundo partes totius machinæ humanæseu in peripheriam ductus, peregrinas sordes variasque heterogeneas

geneas particulas, tanquam causas antecedentes, corrigere ac immutare potest, quibus remotis, sangvis purior redditur & spiritus furibundi impetuoseque commoti placabiles redduntur, motusque convulsivi, in musculis & fibrillis nerveis locum sibi vendicantes, remittunt. Fermentum etiam acre corrigendo ac præcipitando, humoresque acres temperando, fluxum alvi cruentum in. hibet, intestina jam erosa aut vasa rupta conglutinat & constringit. Modum autem operandi quod attinet, licet tam accurate perscrutari & determinari non possit, probabile tamen est, virtutem hujus lapidis diaphoreticam. multum contribuere ad removendos hosce effectus; fiquidem hocinfigne diaphoreticum, mediante vellicatione in vasis sangviferis aliisque spiritum vitalem lacessit, fibras commovet, motum sangvinis adauget, ut lympham corruptam, cum omnibus heterogeneis particulis, unà & humores noxios, in variis cavitatibus stagnantes, per glandulas & poros cutis in forma vaporis (totum enim corpus nostrum junta Hippocratem perspirabile ac transqirabile, & secundum Malpighium glandulosum) protrudat atque expellat.

TH. XXII.

Convenienter etiam lapis bezoardicus propinatur, nonnisi postadhibita universalia, purgationes, vomitus & venæsectiones. Hinc Garcias ab Horto testatur, hunc lapidem non adhiberi ab Indis, nisi præmissa purgatione, qui bis ad dispellendos morbos noxios in anno eo utuntur.

TH. XXIII.

Non solum autem interne adhibetur, sed & externe facultatem travmaticam & bezoardicam exercet, ut inter Theriacalia recte referatur, quæ à sup fera & descour sano denominationem obtinent, cum ad omnes venenatorum animalium

animalium morlus & ictus valeant. Nec non vulneribus, instrumento venenato instictis pulvis hujus lapidis inspersus medetur. Apertis etiam carbunculis pestiferis si inspergatur, omne venenum allicit, sicuti lapis serpentis capillati venenum attrahit, ob instuentiæ magneticæ rationem, uti illud ex Matthiolo refert supra laudatus Deusingius.

TH. XXIV.

Ut tandem ad composita, quæ hoc medicamentum ingreditur, deveniam, ita varij dantur pulveres, qui propter ingredientia alexipharmaca, nec non propter hunc lapidem bezoardici nominantur. Uti sunt pulvis bezoardicus Sennerti, Schneideri, aliique, Elegantissimus itaque pulvis est Sennerti, cujus compositiones sunt diversæ, nec in omnibus officinis ejusdem bonitatis reperitur: Descriptio verò hujus medicamenti genuina est sequens:

Rz. C.C. Philosoph. preparat. Ziij
Ocul. S. preparat.

Fr. Sigillat.

Succin. alb. preparat.

Corall. rubr. preparat. Zij.

Margarit. preparat. Jij.

Hyacinth. Rubin preparat.

Off. Cord. Cerv. Ziziß.

Lapid Bezoard. orient. Jij.

Fol. © Q. S. M. F. Pulvis.

Propinari potest in convenienti vehiculo hic pulvis omnibus, febri maligna, peste, variolis, morbillis, dysenteria, diarrhψ laborantibus, nec non infantibus Epilepsia sepius correptis. Dosis sit in minoribus 36, in adultis vero 36 & in die bis vel ter adhibeatur.

TH, XXV,

Minus proprie vero illa medicamenta bezoardica dicuntur, qualia sunt C.C. Phiosophicè præparatum, omniaque tam vegetabilia, quam mineralia alexipharmaca; æmulantur enim solum naturam & esticaciam lapidis
bezoardici. Nec ingreditur bezoar Theriac: Mithridat:
Tinct. Bezoardicam, uti vulgus sibi persvadet: Hinc statim ex ossicinis hæcce afferri curat, siquid mali vel morbosi corpus suum invadit, putatque ob bezoar in hisce remediis latitans, omnes morbos curari.

TH. XXVI.

Plura qui desiderat & hac materià delectatur, evolvere potest Matthiolum & Deusingium, item Zweisserum. Animus enim non erat, profundius hanc materiam eruere & describere, sed saltem naturam & usum
Medicum, ea qua sieri potuit, brevitate, disquisitioni &
censura Eruditorum exponere. Tu proinde, LECTOR
BENEVOLE, mitiorem in partem interpretaberis, si inconscribendis hisce Thesibus errorem forsitan commiserim, manea enim & mutila est nostra scientia & sapientia. DEO autem Ter Optimo, Terque Maximo immortales persolvo grates, quod, uti hactenus, ita & jam inconscribendis hisce Thesibus Inauguralibus,

Gratia sua mihi assistere voluerit.

Æterno Numini, sit Laus, Honor & Gloria in sempiterna Secula.

粉)0(5张